

Fördjupat försvarssamarbete inom EU är inte bara oundvikligt – det lönar sig också

Av Jorge Domecq –chef för Europeiska försvarsbyrå

Försvarsfrågan har under en lång tid utgjort en marginell del av den Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik men den har nu givits högsta prioritet. Ett stort antal initiativ tagna av EU och medlemsländer under 2016 vilket fört upp försvarsfrågan på dagordningen.

Samtidigt som EU:s ledare förbereder sig för att träffas i Rom nästa vecka (25 mars) för 60-årsdagen av Romfördragen, mitt i en av EU:s mest utmanande och turbulenta perioder, har försvarsfrågan framförts som ett område inom vilket det europeiska projektet framgångsrikt kan återupplivas.

Jag delar denna ambition och det är nu dax att lyfta upp försvarsfrågan som ett genuint europeiskt intresse.

Låt mig vara tydlig, vi européer har inget annat alternativ än att gå samman i säkerhets- och försvarsfrågor så att vi tänker och agerar i ett mer europeiskt perspektiv, bortom nationsgränserna. De växande hoten i vår omedelbara närhet, den transatlantiska länkens framtid och den pågående globala tekniska revolutionen borde övertyga även den mest skeptiske att EU nu måste göra mer för att ta hand om sin egen säkerhet.

Politiskt inom försvarsområdet verkar ett starkare och mer samarbetsorienterat Europa vara oundvikligt. Den föränderliga globala ordningen kommer förr eller senare tvinga EU:s länder att gå samman och agera gemensamt för att fortsatt kunna skydda både sina intressen och medborgare.

Men påtryckningar utifrån bör inte vara den enda drivkraften för denna utveckling, Faktum är att det också finns många rationella skäl för ett förstärkt försvarssamarbete.

Först har vi kostnadsperspektivet. Idag är Europas försvarsmarknad allvarligt fragmenterad. Försvarsbudgetar planeras och spenderas på nationell nivå i 28 olika EU medlemsländer, utan någon särskild koordinering. Det är kostsamt och leder ofta till dubbelarbete med ökade utgifter som följd då varje medlemsstat söker upprätthålla hela spekrat av försvarsförmågor. En bättre planering, med gemensam upphandling, och att förena och gemensamt dela försvarsresurser (pooling and sharing) kan tydligt öka effektiviteten, med tydligt minskade kostnader för EU:s medlemsländers skattebetalare som följd.

Uppskattningar(*) som gjorts indikerar att EU:s medlemsländer skulle kunna spara nästan en tredjedel (!) av kostnaderna för militär utrustning om de valde att samordna sina investeringar. Vi talar här om miljarder och åter miljarder euro som antingen skulle kunna sparas eller frigöras för ytterligare långsiktiga investeringar.

Men kostnadseffektivitet är inte den enda fördelen. Interoperabilitet och ökad effektivitet är också viktiga fördelar. I jämförelse med USA opererar EU:s försvarsmakter alltför många olika typer av militära system. Under 2016 opererade som exempel EU:s medlemsländer 20 typer av stridsflygplan (jämfört med 6 i USA), 29 typer av fregatter (4 i USA) och 20 typer av stridsfordon (2 i USA). Mer gemensam planering, anskaffning och drift av militära system skulle öka effektiviteten med färre

system vilket också avsevärt skulle öka interoperabiliteten mellan EU:s försvarsmakter. Ett förenande av och gemensamt utnyttjande av försvarsresurser (pooling and sharing) är vitalt så att EU:s försvarsmakter blir mer effektiva/interoperabla samtidigt som EU:s skattebetalare får bättre valuta för pengarna.

Att underlätta sådant samarbete, samt att initiera och driva samarbetsprojekt mellan intresserade medlemsländer, utgör kärnverksamheten för den Europeiska försvarsbyrån (European Defence Agency, EDA). Sedan den inrättades 2004 har EDA blivit "navet" för europeiskt försvarssamarbete med hög kompetens och ett enastående nätverk. Erfarenheten visar tydligt att då medlemsländerna har en tydlig politiska vilja att engagera sig i samarbeten så levererar också EDA.

Nu, i en tid då EU:s institutionella gränsdragning mellan den inre och yttre säkerheten blir allt otydligare, är det värt att påminna sig om att medlemsländerna från första början betraktade EDA som det huvudsakliga verktyget för att utveckla försvarssamarbetet i EU. Det är i EDA som medlemsländernas regeringar beslutar om gemensamma förmågeprioriteringar och hur dessa ska hanteras. Stödet som den Europeiska kommissionen är beredd att ge genom den nyligen antagna europeiska försvarshandlingsplanen (European Defence Action Plan, EDAP) är i detta sammanhang mycket välkommet.

Behovet av försvarssamarbete är akut. Vi har inte råd att låta en så viktig fråga dras in i politiska eller institutionella debatter som inte strikt fokuserar på vårt gemensamma mål - Att förtärka europeiskt försvar. För att uppnå detta måste EU använda sina verktyg bästa sätt där EDA definitivt är ett av dem.

EU står inför en skiljeväg där visionära beslut och ambitiösa åtgärder behövs för att det europeiska projektet fortsatt ska vara framgångsrikt. Det är nu upp till våra ledare att tillsammans ta detta ansvar.

() Munich Security Report 2017*

.....

Jorge Domecq, en högt uppsatt spansk diplomat, är chef för EDA sedan februari 2015. Han har varit ambassadör för Spanien i OSSE och Filippinerna och han har haft flera positioner inom de spanska departementen för utrikesfrågor och försvar samt inom NATO.

Europeiska försvarsbyrån (EDA) är ett mellanstatligt organ inom EU:s rådsstruktur. EDA som har sitt säte i Bryssel inrättades 2004 för att stödja medlemsländerna i att utveckla europeisk försvarsförmåga. Vidare ska EDA utveckla , militärt samarbete, stimulera forskning och teknik inom försvarsområdet (FoT) samt stärka den europeiska försvarsindustrin.